

ΠΛΑΤΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΥΠΟ ΤΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΤΟΣ Α΄.-ΤΟΜΟΣ Α΄.

(Ὅτι ἐστὶ περὶ τοῦ ἂν βελτιωτέρου ἀνθρώπου
βουλευόμενοι ἢ περὶ παιδείας καὶ αὐτοῦ καὶ
τῶν αὐτοῦ οὐκείων. (Πλάτ. Θεαίτητος.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Κ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

—
1879

ὅς μὴ λησμονῆ ὅτι τὴ γράφειν διδάσκεται τις διὰ τοῦ γράφειν, τὸ ζωγραφεῖν διὰ τοῦ ζωγραφεῖν καὶ τὸ ποιεῖν μόνον διὰ τοῦ ποιεῖν!

"Ἄν ὁ παῖς πρέπει νὰ ἀνατραφῆ διὰ τῆς ἀγάπης, εἶναι ἀναγκαῖον, ὥστε ἡ ἀγάπη αὕτη νὰ ᾔνε δίκαια· τοῦτο ὅπερ τινες καλοῦσιν ἀγάπην, οὐδὲν ἄλλο εἶνε συχνάκις παρὰ ἀδυναμία, εἶνε γελοιογραφία τῆς ἀληθοῦς ἀγάπης. Ἡ ἀληθὴς ἀγάπη δὲν ἔγκειται εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν πάσης ἐπιθυμίας, ἢ εἰς τὸ ἱκανοποιεῖν πᾶσαν κλίσιν, ἀλλ' εἰς τὸ ἐξεγείρειν τὰ εὐγενέστατα καὶ ὑψίστα ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ, τὸ θεραπεύειν τὰ ἱερώτατα καὶ βαθύτατα ἐν τῷ στήθει τοῦ ἀνθρώπου, καὶ εἰς τὸ προκαλεῖν τὴν ἀληθῆ εὐτυχίαν τοῦ παιδός· ἡ ἀληθὴς, σπουδαία, αὐστηρὰ καὶ μορφωτικὴ ἀγάπη πρέπει πρὸ παντός νὰ ἐκδηλωθῆ εἰς τὰς τέσσαρας ἐκείνας ἀρετάς, περὶ ὧν ἀνωτέρω ἐγένετο λόγος· ἡ ἐσωτερικὴ δὲ ἄλλο ὅτι ἀγάπη πρέπει νὰ ᾔνε: ἐπαγρύπνησις ἐν τῇ ἀποτροπῇ τῶν ἐλαττωμάτων καὶ ἐν τῇ διαφυλάξει τοῦ ἀγαθοῦ· αὐστηρὰ ἐμμονὴ ἐν τῇ ἠθικῇ τάξει, ὅταν πρόκηται περὶ τοῦ ἐθίζειν πρὸς τὸ ἀγαθόν· δικαιοσύνη ἐν τῇ χρήσει τοῦ ἐπαίνου ἢ ψόγου, ἀμοιβῆς καὶ τιμωρίας καὶ πρὸ παντός εὐστάθεια ἐν παντί, ἐπειδὴ ἀνευ τῆς εὐσταθείας πρὸς τὴν ἀγάπην ἀγωγή, ὅ ἐστι, παιδευσίς ἢ ἐθισμὸς πρὸς τὸ ἀγαθὸν εἶνε ἀκατάληπτος. Ἄς ἐξετάσωμεν ἐν τοῖς ἐπομένοις ἀκριβέστερον καὶ καθ' ἑκάστας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ἀληθοῦς τοῦ διδασκάλου ἀγάπης.

EM. ΓΑΛΛΗΝΣ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΧΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΤΟΥ ΛΛΟΥ ΠΑΙΔΕΥΣΙΝ

ΥΠΟ ΓΟΥΣΤΑΒΟΥ ΕΒΕΡΤΥ

Διδάκτορος καὶ μέλους τοῦ πρωσσικοῦ κοινοβουλίου (1).

(Μετάφρασις ἐκ τοῦ γερμανικοῦ).

Πολιτεία εἶναι ὁ ὀργανικὸς τοῦ λαοῦ βίος. Αὕτη δὲν δύναται νὰ ἐννοηθῆ κεχωρισμένη ἀπὸ τοῦ λαοῦ, ὡς οὐδ' ὁ λαὸς ἀπὸ τῆς πολιτείας.

Πολιτεία κεχωρισμένη ἀπὸ τοῦ λαοῦ ἤθελεν εἶσθαι ἀπλοῦς τις σκελετός· λαὸς κεχωρισμένος ἀπὸ τῆς πολιτείας ὁ δὲ ᾔτο ἀναρθρὸς ὕλη. Πολιτεία καὶ λαὸς ὑπάρχουσι μὲν στενωῶς συνδεδεμένα πρὸς ἀλληλα, ἀλλ' εἶναι διάφορα:

(1) Σημ.—Ἡ πραγματεία αὕτη ἀπηγγεῖλη ἐν τῇ κοινοβουλίᾳ τῆς Πρωσίας ὑπὸ τοῦ βουλευτοῦ κ. Εἰβέρτυ, ὅτε μετὰ τὸν γαλλογερμανικὸν πόλεμον ἐζητεῖτο ἢ ἐπὶ τὸ βέλτιον ἀναδιοργανώσις τῶν σχολείων· ζητεῖ δὲ ὁ λόγιος βουλευτὴς νὰ ἀποδείξῃ, ὅποιαν ἐπίδρασιν ἔξασκει ὁ τρόπος τῆς τοῦ λαοῦ παιδείσεως καὶ ἐτι, μέλημα τῆς πολιτείας πρέπει νὰ ᾔνε ἡ τοῦ λαοῦ παιδείσις.

Ἡ Πολιτεία εἶναι τὸ σῶμα, ἡ ἰσχύς τὸ κράτος τοῦ λαοῦ· ὁ λαὸς δὲ ὁ μυελός, ἡ ψυχὴ, τὸ πνεῦμα τῆς πολιτείας.

Ἐκ τῆς σχέσεως ταύτης τοῦ λαοῦ πρὸς τὴν πολιτείαν προκύπτει ἡ σπουδαιότης τῆς τοῦ λαοῦ παιδεύσεως. Διὰ ταύτης μορφοῦται ἡ ψυχὴ τῆς πολιτείας μεγάλη καὶ ἰσχυρὰ καὶ ἀποκαθίσταται ἡ πολιτεία, ὅποια ὑπάρχει. Οὕτως ἡ τοῦ λαοῦ παιδείσις γίνεται κυριωδέστατον μέλημα τῆς πολιτείας.

Ἄν ἡ τοῦ λαοῦ παιδείσις δὲν συμβαδίζῃ πρὸς τὴν σύμπληξιν αὐτοῦ εἰς πολιτείαν, μεταπίπτει ὁ λαὸς εἰς ἀμορφον, εὐμάλακτον ὕλην. Ἄν ἡ πολιτεία θελήσῃ νὰ συμπιέσῃ τὸν λαὸν ὑπὸ τοὺς τύπους αὐτῆς, ἂν δὲν παράσῃ αὐτῷ ἐλευθέραν ἀνάπτυξιν, μαραίνεται ὁ τοῦ λαοῦ βίος, κενὴ τις τυπικότης ναρκώνει τὸ πνεῦμά του, καταπίπτει καὶ ἐκ τῶν λειψάνων αὐτοῦ ἀνίσταται τὸ πνεῦμα νέου λαοῦ, ὅπως ἐξοπλισθῆ διὰ νέων πολιτευμάτων καὶ διαγράψῃ νέον βίον.

Τοιαύτη εἶναι οὐσιωδῶς ἡ ἱστορία τῆς παιδεύσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ἡ παιδείσις προβαίνει ἐπιτελουμένη ἀναλόγως τῆς μορφῆς, καθ' ἣν συμβιοῦσιν οἱ ἄνθρωποι.

Ἡ οἰκογένεια εἶναι ἡ μορφή, ἣν ἔλαβεν ὁ ἄνθρωπος, ἀμα ὑπερεπέδῃσε τὴν βαθμίδα τῆς ζωῶδους αὐτοῦ καταστάσεως.

Κατὰ τὴν νηπιώδη τῆς ἀνθρωπότητος ἡλικίαν ἡ ἀνατροφή ἐνεργεῖται ἐν τῇ οἰκογενείᾳ καὶ χάριν σκοπῶν οἰκογενειακῶν. Τὰ τέκνα ὑποτάσσονται ἀπολύτως εἰς τὸν ἀρχηγὸν τῆς οἰκογενείας.

ΚΙΝΑ. — Ἐν τῇ βαθμίδι ταύτῃ ἐσταμάτησεν ἡ ἀνατροφή ἐν Κίνα, ἐπειδὴ ἡ πολιτεία αὕτη δὲν ἐξῆλθε τῶν ἀρχῶν τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου. Εἰς τὴν ὑποταγὴν τῶν τέκνων ἀνταποκρίνεται ἡ πρὸς τὸν κοινὸν πατέρα, τὸν Αὐτοκράτορα ὑποταγή.

Οἱ Μανδαρίνοι ἀνδραποδώδεις ὑπάλληλοι μηχανικῆς πολιτείας, διευθύνουσι τὰ τῆς ἀνατροφῆς. Ἀνατροφή καὶ πολιτεία δὲν ἐξέρχονται τῶν σκοπῶν τῆς οἰκογενείας.

Πᾶσα διδασκαλία γίνεται στοιχειωδῶς καὶ μηχανικῶς· τὸ μεμαθημένον πρέπει νὰ δηλωθῆ δι' ἐξετάσεων. Περὶ τοῦ μεταδιδομένου ἐπικρατεῖ ἀλλόκοτός τις φαντασία ἄνευ λογικῆς σκέψεως.

Πᾶσα γνῶσις πρέπει νὰ τείνῃ πρὸς ὄφελος τῆς οἰκογενείας ἢ τοῦ ἀρχιγοῦ ἀπασῶν τῶν οἰκογενειῶν, τοῦ Αὐτοκράτορος. Ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Αὐτοκράτορος, συγκεντροῦται ἡ σχέση τῆς πολιτείας πρὸς τὸν λαόν. Ὁ ἄνθρωπος ἀνατρέφεται χάριν τῶν οἰκογενειακῶν καὶ πατριαρχικῶν αὐτοῦ σχέσεων. Ἡ ἀπολυταρχία τῶν Μανδαρίνων κρατεῖ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν λαὸν ἀμετακινήτως ἐν ταύτῃ τῇ τροχιᾷ.

ΙΝΔΙΑΙ. — Παρομοίαν θέσιν τῶν Μανδαρίνων ἔχουσιν ἐν Ἰνδαίᾳ οἱ Βραβίνοι. Οἱ ἄνθρωποι ἀνατρέφονται διὰ τὰς φυλάς· περὶ δὲ τοῦ θήλεως γένους, οὐδεμίαν λαμβάνεται πρόνοια, ἐξαιρέσει τῶν Βαγιαδάρων. Αἱ γυναῖκες ἀνατρέφονται ἀπὸ τοῦ ἐβδόμου καὶ ὀγδόου ἔτους. Ἡ τετάρτη φυλὴ ἀφίεται ἀνευ διδασκαλίας. Εἰς τὴν 3ην καὶ 4ην φυλὴν ἐπιτρέπεται ἡ ἀνάγνωσις τῶν ἱερῶν βιβλίων καὶ αὐτὴ μόνον ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ἱερέων. Οἱ ἐπιτηδευματῖαι ἐξασκοῦνται εἰς τὸ ἐπιτήδευμα αὐτῶν, οἱ δὲ πολεμιστῆαι περὶ τὸν χειρισμὸν τῶν ὀπλῶν.

Οἱ Βραβίνοι, ὡς φύλακες τῆς ὀρησκείας, ὡς ἀγωγοὶ τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, ὡς σύμβουλοι τῶν δικαστῶν καὶ ἰατρῶν, διδάσκονται ἅπαντα ταῦτα τὰ ἀντικείμενα.

Ἐν πᾶσιν ἐπικρατεῖ δεισιδαιμῶν τις ἐθιμοταξία.

Διὰ τοὺς Βραβίνους, ὡς ἀποτελοῦντας ἰδίαν φυλὴν, ὑπάρχει διάφορος ἠθικὴ τῆς τῶν ἄλλων. Εἰς τὰς μυστηριώδεις τούτων διδασκαλίας πρέπει νὰ ὑπέκωσι πάντες.

Ἄν καὶ ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ τῆς ἱεραῆς αὐτῶν γλώσσης, τῆς σανσκριτικῆς, καλεῖται λογικὸς (*manusha*), ἐν τούτοις τὸ σκέπτεσθαι περιορίζεται εἰς μόνους τοὺς Βραβίνους. Οὗτοι ὄριζον τί εἶναι ἀληθές, τί ψευδές.

Τὸ ἐλευθέρως φρογεῖν καὶ ἀγαπᾶν οὐδέποτε ἀνεγνωρίσθησαν παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς. Ἡ γυνὴ ἦτο δούλη τοῦ ἀνδρός.

Ἄνευ τοῦ ἐλευθέρως φρογεῖν καὶ τοῦ πρὸς τὰς γυναῖκας σεβασμοῦ οὐδὲν ἔθνος εὐδοχιμεῖ.

Αἱ Ἰνδαίαι πιεζόμεναι ὑπὸ τῶν ἱερέων ὑπέκειντο ἀείποτε εἰς ξένους δεσπότας.

ΑΙΓΥΠΤΙΟΙ. — Εἰς τοὺς Αἰγυπτίους ἐπεβλήθη ὁ πολιτειακὸς ὀργανισμὸς ὑπὸ τῆς φύσεως, διὰ τῶν κανονικῶς ἐπερχομένων πλημμυρῶν τοῦ Νείλου. Ἐντεῦθεν προήχθησαν ἐπιστήμη καὶ τέχνη, ὧν ἡ ιδιότης ἐλήφθη παρὰ τῶν Ἰνδῶν.

Εἰς ἀμφοτέρας τὰς χώρας αἱ ἐπιστήμαι αὐταὶ ἔμενον κτῆμα τῶν ἱερέων.

Οἱ ἱερεῖς συνεχώνευσαν τὴν δύναμιν αὐτῶν μετὰ τῆς τῶν Φαραίωνων.

Οὗτοι ἐτιμῶντο ὡς ὁ Ἡλῖος, ὡς οἱ θεοί, προϊστάντο δὲ τῆς ὀρησκείας καὶ πολιτείας.

Κατὰ τὰς ἰδέας τῶν Αἰγυπτίων, οὔτε ἡ ὑπαρξίς τῆς φύσεως, οὔτ' ἐκείνη τῆς πολιτείας ἦτό τι αὐθόπαρκτον. Ἐν ἀμφοτέροις ἐπικρατεῖ κατ' αὐτοὺς ὑπερφυσικόν τι.

Οὐδὲ κἂν λόγος ἐγένετο περὶ κατορθωμάτων τῶν εἰς τὸν λαὸν ἀνηκόντων ἀτόμων, οὐδὲ περὶ φυσικῶν γαικομέτρων, οὔτε περὶ ἱστορίας τοῦ λαοῦ καὶ φυσικῶν ἐρευνῶν.

Ἡ περὶ Δημιουργίας θεωρία ἀπετέλει τὴν βάσιν πάσης ἀναπτύξεως.

Ἡ ἐπιστήμη αὐτῶν ἐστηρίζετο ἐπὶ ἀφηρημένων θεωριῶν. Ἡ ἀνατροφή ὅμως τοῦ λαοῦ, μάλιστα δὲ ἡ τῶν κορασιῶν, ἦτο μέγανως παρημελημένη κατὰ τὰς πληροφορίες τοῦ Πλάτωνος. Ὁ κοινὸς λαὸς ἐμάνθανε τὰς βαναύσους τέχνας παρὰ τῶν πατέρων καὶ συγγενῶν.

Λίτια τῆς παρεμποδίσεως πρὸς ἐξάπλωσιν τοῦ πολιτισμοῦ, ἐν Ἰνδία μὲν ἦσαν αἱ φυλαὶ, ἐν Αἰγύπτῳ δὲ ἡ τῶν ταξέων, ὡς ἐν Περσίᾳ ἡ τῶν γενῶν διαφορά.

ΠΕΡΣΑΙ. — Οἱ Πέρσαι ἐτίμων ὡς θεοὺς τὴν φύσιν, τὸ φῶς, τοὺς κῦνας, τοὺς ἵππους. Ἐνῶ δὲ οἱ ἀνατολικοὶ λαοὶ κατείχοντο ὑπὸ ναρκωτικῆς ἀπαθείας, παρὰ τοῖς Πέρσαις ἐπεκράτησεν, ἕνεκεν τῆς παρ' αὐτοῖς ὑφισταμένης διαφορᾶς τῆς φύσεως τοῦ ἐδάφους, ὁ πόλεμος μεταξὺ φωτὸς καὶ σκότους.

Ἐκ τῆς ἀντιθέσεως ταύτης ἀνεπτύχθη τὸ ἀρρενωπὸν, ἡ ἀνδρεία τοῦ Γένους, ὅπερ οὕτω διεμορφώθη εἰς ὀργανικὴν κοινωνίαν, εἰς πολιτείαν ἐνιαίαν.

Χάριν τῆς πολιτείας τὰ τέκνα τῶν Περσῶν ἀνετρέφοντο δημοσίᾳ καὶ συγχρόνως ἐξήσκουντο τὰ σώματα αὐτῶν.

Ἡ τοιαύτη ἐπιμεμελημένη διὰ τῆς πολιτείας ἀνατροφή κατέστησε τοὺς Πέρσας κυρίους τῆς Ἀσίας.

ΕΒΡΑΙΟΙ. — Ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἐξέρρευσαν δύο διάφοροι πολιτισμοί.

Ὁ πρῶτος εἰς Χαναάν διὰ τοῦ Γένους τοῦ Μωϋσέως.

Τὸ Γένος τοῦτο ἀπὸ ἀλλαγῆς τῆς δουλείας τῶν Αἰγυπτίων, ὅπως δουλεύσῃ τὸν ἕνα θεόν, ἀλλ' ἐγένετο δοῦλον τῶν ἱερέων.

Καὶ παρὰ τοῖς Ἑβραίοις ἡ ἀνατροφή ἔφερεν ἐν ἀρχῇ χαρακτῆρα οἰκογενειακόν. Ὁ πατήρ μετέδιδεν εἰς τὸν υἱόν του τὸ αὐτοῦ ἐπιτήδευμα. Ἐν τούτοις ἕκαστος πατήρ ἐξήσκει τὰ τέκνα του καὶ εἰς τὰ ὄπλα, καθ' ὅσον πᾶς Ἰσραηλίτης ἦτο ὑποχρεωμένος ἀπὸ τοῦ 10 ἔτους γὰρ ὑπηρετῆ στρατιωτικῶς. Τοιοῦτοτρόπως οἱ Ἑβραῖοι ἐμορφώθησαν πολεμικώτατοι, ἐνῶ τῶν θυγατέρων αὐτῶν καὶ ἡ ἀνατροφή ἦτο παρημελημένη καὶ ἡ πώλησις ἐπιτετραμμένη.

Ἡ ἀνατροφή τῶν Ἑβραίων ἐστηρίζετο ἐπὶ τοῦ φόβου. Ὁ πατήρ ἦτον ὁ ἱερεὺς τῆς οἰκίας καὶ ἀνέτρεφε τὰ τέκνα του ἐν φόβῳ Θεοῦ. Ἡ διδασκαλία περιορίζετο κυρίως εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ παρελθόντος καὶ τὰ μεγάλα τοῦ Ἰεχωβά ἔργα.

Ἀφοῦ σὺν τῇ ἀνεξαρτησίᾳ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐξέλιπεν ἡ ἀγνοτέρα αὐτῶν περὶ Θεότητος ἔννοια, ἐχειροτέρευσε καὶ ἡ διδασκαλία τῶν ἱερέων.

Δημόσια σχολεῖα δὲν ὑπῆρχον καὶ ὅμως ἡ παιδείσις ἦτο γενικὴ. Ἀλλὰ τῶν σχολείων καὶ τῆς συναγωγῆς ἦρχον οἱ Ῥαβῖνοι, οἵτινες κατεδίωκον πάντῃ, ὅστις ὠμίλει δημοσίᾳ περὶ Νόμου καὶ προφητῶν μὴ συμφώνων πρὸς τὸ πνεῦμα αὐτῶν.

ὑπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν Χαλδαίων, ἐγένοντο αὐτοῖς γνωστοὶ οἱ ἄγγελοι καὶ τὰ δόγματα τοῦ Σατανᾶ· οὐδ' ὠφελήθησαν ποσῶς, ὅτε μετὰ τὴν ἐκ τῆς ἐξορίας ἐπάνοδον, διεμορφώθη ἡ διὰ τῶν δογμάτων τούτων διαφθαρεῖσα θεολογονομικὴ ὀρθοδοξία. Κατετρίβοντο εἰς ἐξωτερικάς, τὸ πνεῦμα ἐξασθενούσας, τυπικότητας καὶ ἐθιμοταξίας.

Ἡ διδασκαλικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ ἀνάπτυξις τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, οὐδεμίαν ἔσχεν ἀποτελεσματικὴν καὶ διαρκῆ ἐπιρροήν.

ΕΛΛΑΣ. — Ἐτερός ῥοῦς, πολιτισμοῦ ἐξ Αἰγύπτου, εἰσέρρευσε διὰ τῆς Μεσογείου κατὰ πρῶτον εἰς Κρήτην καὶ ἐντεῦθεν εἰς Ἑλλάδα.

Ἡ ἐξ Αἰγύπτου μεταγγισθεῖσα γνῶσις τῆς φύσεως ἀπηλλαγμένη τοῦ ἱερατείου, ἐγένετο ἐν Ἑλλάδι πηγὴ γενικῆς παιδείσεως. Ἐκ τῆς τάσεως τοῦ εἰσχωρῆσαι εἰς τὴν φύσιν, προέκυψεν ἡ τάσις πρὸς κατανόησιν καὶ ἐπικράτησιν τῆς φύσεως. Ἀνεφύη ἡ γυμναστικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ τῶν Ἑλλήνων μόρφωσις ὡς τις σύζευξις τῆς θεωρίας τῆς φύσεως μετὰ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου. Ἐκ τῆς συζεύξεως δὲ ταύτης τοῦ καλοῦ μετὰ τῆς ἐκ τῆς ἐλευθερίας πηγαζούσης δικαιοσύνης παρήχθη ἡ καλοκάγαθια. Ὁ Λυκοῦργος καὶ ὁ Σόλων συνῆψαν τὴν ἐκ τούτων πηγάζουσαν ἀνατροφὴν μετὰ τοῦ πολιτεύματος.

(ἀκολουθεῖ)

ΑΝΑΛΕΚΤΑ.

Γνώμη Φριδερίκου τοῦ μεγάλου. — Ἄν ἐπεθύμουν τι, θὰ ἦτο νὰ ἔχω περὶ ἐμὲ λογίους καὶ συνετοὺς ἄνδρας. Δὲν πιστεύω ὅτι ἡ περὶ αὐτῶν φροντίς δὲν ἤθελεν φέρει ἀρκοῦσαν ἀνταμοιβήν. Καὶ πρῶτον εἶνε περιποιήσις τις, ἣν ὀφείλει τις νὰ παρέχῃ ἕνεκα τῶν ὑπηρεσιῶν των, ἔπειτα δὲ ἀναγνώρισις τῆς ἀνάγκης, ἣν ἔχει τις, νὰ φωτισθῇ παρ' αὐτῶν. Θαυμάζω, ὅταν σκεφθῶ, ὅτι πέπολιτισμένον ἔθνος δὲν διαγινώσκει τὸν θησαυρὸν, ὃν ἐγκρύπτει ἐν τοῖς κόλποις του.

Καίτοι πληθὺς φιλοσοφικῶν σχολῶν ὑπάρχει, οὐχ ἦττον ὁ ἄνθρωπος εἶνε τὸ ἀγριώτερον θηρίον τοῦ κόσμου· δεισιδαιμονία, ἰδιοτέλεια, ἐκδίκησις, προδοσία, ἀχαριστία θὰ προξενῶσι πάντοτε αἱματηρὰς σκηνὰς, ἐπειδὴ τὰ πάθη κρατοῦσι καὶ σπανίως τὸ λογικόν. Πάντοτε θὰ ὑπάρχωσι πόλεμοι, δίκαι, δηρώσεις καὶ ἄλλα κακά. Διὰ τὰ δυστυχήματα κατεσκευάσθη ἡ αἴγλις τοῦ Διὸς, διὰ δὲ τὰς εὐτυχίας οἱ στέφανοι ἐκ τῶν κήπων τοῦ Ἐπικούρου.

Συμβουλαί τινες εἰς οἰκοδιδάσκαλον. — 1. Ἡ τάξις τῆς ἐργασίας πρέπει νὰ ἦνε τόσῳ ἀκριβοῦς, ὥστε ὁ παῖς νὰ γινώσκῃ τί θὰ ἔχη διὰ τὴν ἐπομέ-